

anul 4 / nr. 9

iocan

revista de proză scurtă

JOHNSON

GANEA

LUPU

TĂNASE

CODRESCU

STĂNESCU

BIRO

IRIMIA

NAGY

PAVEL

LAZADOV

MACSIM

MOROZOV

BĂNCILĂ

PLEȘA

DRĂGHICI

MOISE

ȘTEFAN

NAUM

Ne-am oprit din vorbit ca să privim cum bărbatul muribund era urcat în ambulanță. Încă trăia, încă visa nestingherit.

Denis JOHNSON / **Accident de autostop / 15**

Apoi Bebe mi-a prins capul între palme, și-a apropiat bazinul la câțiva centimetri de fața mea și a început să mimeze mișcări de copulare.

Tudor GANEA / **Terasa de sticlă / 23**

Deja pare de neoprit, tot ce mă înconjoară îi amintește de o carte, eu îi amintesc de nu știu ce carte, noaptea asta îi amintește de altă carte, așa că îi propun să ne întoarcem în sufragerie și sper să ne oprim pe canapea.

Ana Irina LUPU / **Sine qua non / 33**

Nu auzea nimic, deși era multă forfotă în jurul său. Și-a concentrat privirea pe ștreang, pe lumina aceea rece care nici măcar nu îl înspăimînta.

Iulian TĂNASE / **Bunicul din clepsidră / 37 / Invitație la eșafod / 39**

Băi, Marine, futu-ți norocul mă-tii, cu sor-mea te-ai găsit? Părinte, nu ți-e rușine, om cuvios, să te ții cu maică-mea, măi? Crezui că-i sor-ta, Vasile, iartă-mă!

Gia CODRESCU / **Struguritul de toamnă / 41**

Am oprit mașina în dreptul ei și domnul Stamate mi-a coborît geamul. Asta a venit spre noi. Era și ea neagră ca noaptea, iar când a deschis gura i-a sclipit un dinte de aur.

Bogdan-Alexandru STĂNESCU / **Tannenbaum / 45**

Păi tu crezi că Dobrin stătea în Fratelli toată ziua? Că Geolgău plimba pizde cu merțanu'? Dacă ar fi după mine, zău, ași face o echipă numa cu... cum le zice la ăștia?

Aron BIRO / **Baladă pentru fundăș și orchestră / 61**

Atunci el a dat să se apropie de ea, dar a fost împrîncit cu forță înapoi, după care cred că am închis ochii o secundă sau două pentru că atunci când i-am deschis din nou femeia dispăruse din cameră.

Florin IRIMIA / **Un pui de pisică / 83**

— Tu zici că vai de mine, da' tot un fel de prostituată ești. Ți se pare că ești liberă, că vezi tu toată lumea, ua uaaaa! Da' de fapt nu vezi decît salată și camere de hotel și pe ăștia care te freacă prin fiecare aeroport.

Raluca NAGY / **Balet / 91**

Respect pentru oameni și cărți

*Uitîndu-se la ele, deodată îi veni în minte cît era de ridicol. I'm trying to chiftele
my way into her pants.*

Cătălin PAVEL / **Veurne / 95**

*Una dintre ele își acoperă ochii cu mîna și arată cu degetul spre tăblițele de bronz.
Îl plimbă la întîmplare peste numele morților, cîntînd „An-Tan-Te”.*

Maria LAZADOV / **Lista / 105**

*Soarele a căzut ușor în spatele șirului de sălcii ce străjuiesc aleea. În curînd vor apă-
rea țințarii. Pe tabla de șah mai sînt cîteva piese, iar bătrînul se pare că a pierdut.*

Gabriel Florin MACSIM / **Rege la c6: remiză / 107**

*Odată am văzut un om într-o șalupă rapidă, mergea singur de la Tulcea la Sulina
cu apusul în spate, și mi s-a părut că omul avea acolo, atunci, tot ce-și putea dori
de la viață.*

Victor MOROZOV / **Ape reci / 113**

*Am fumat un Marlboro roșu și apoi m-a luat în brațe. Am stat în brațele lui pînă a
adormit. Cînd am plecat, ținea genunchii la gură, așa cum dorm oamenii singuri.*

Mariana BÂNCILĂ / **Să nu fumezi fără mine / 121**

*Mama s-a oprit ca și cînd nu ar mai fi fost altceva de adăugat. Totuși, după cîteva
secunde, am auzit iar vocea ei: „Acesta este adevărul adevărat.”*

Ion PLEȘA / **Adevărul? / 125**

*Doar că eu eram dezamăgită, iar dezamăgirea te reduce la tăcere. Mama nu mai
era mama și nu-mi puteam scoate nicicum asta din minte.*

Andreea DRĂGHICI / **Mamă / 133**

— Nu știu cum te cheamă, dar o să-ți spun Jack, OK? Jack, ești un tip mișto.
(M-aș fi putut îndrăgosti de tine.) Am fi putut trăi ceva frumos. (Și tragic, de
ce nu?) Dar te-am cunoscut mult prea tîrziu. Bye.

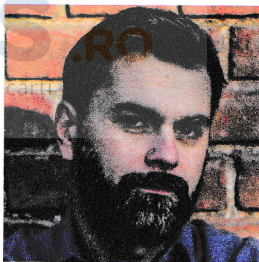
George MOISE / **Mon Rêve / 137**

*O privesc în timp ce se îmbracă: mă tulbură felul în care își rulează dresurile sub-
țiri pe picior, le prinde în portjartier, apoi îmbracă o rochie, și-o aranjează pe șol-
duri și mă roagă să-i închid fermoarul.*

Cristina ȘTEFAN / **Dansatoarea / 149**

*Ursula, numai respectul pe care îl am pentru tine și pentru faptul că în curînd ai
să porți o rochie de mireasă mă împiedică să spun cîteva cuvinte extrem de tari de-
spre biblie și despre originalitate, cuvinte care ar exprima exact ce gîndesc eu.*

Gellu NAUM / **Patul de crini / 155**

Marius CHIVU

Premiul iocan se întoarce

Anul 2018 a fost al doilea an consecutiv în care am putut citi multă proză scurtă autohtonă de calitate. Au publicat cărți noi de povestiri Cristina Andrei, Andrei Crăciun, Mircea Daneliuc, Gabriel Gafița, Diana Geacăr, Anca Goja, Marian Ilea, Kyre, Cosmin Leucuța, Ciprian Măceșaru, Mihai Măniuțiu, Călin-Andrei Mihăilescu, Andrei Mocuța, Radu Părpăuță, Ion Pleșa, Iulian Popa, Marian Truță și Dănuț Ungureanu, dar și alții. Până și Igor Bergler a scris o carte de povestiri.

A fost chiar un an peste medie la antologii, mai ales cele tematice și de gen: *16 prozatori de azi.lit* (coord. Andreea Răsuceanu, Humanitas), *Mică isorie a unui secol mare* (coord. Monica Onojescu, Arthur), *Antologia prozei românești science-fiction & Antologia prozei românești polițiste și de mistere* (coord. Michael Haulică) și *Amorul pe înțelesul tuturor. O antologie a prozei contemporane de dragoste* (coord. Cosmin Perța), toate la Paralela 45; plus *Gastro Noir* (coord. Bogdan Hrib, Mystery & Thriller) și *CenteNOIR* (Crime Scene Press). Cea mai semnificativă apariție rămîne *Romanian Short Fiction. An Anthology / Antologie bilingvă de proză scurtă românească* (coord. Lidia Vianu, Muzeul Literaturii Române).

Proza scurtă a stat foarte bine la traduceri, cu volume mai noi și mai vechi scrise de Bandi, Lucia Berlin, Charles Bukowski, Raymond Carver, A Cheng,

Junot Díaz, Jeffrey Eugenides, F. Scott Fitzgerald, Richard Ford, Jean-François Haas, Tom Hanks, Marguerite Yourcenar, Yasunari Kawabata, Etgar Keret, Hanif Kureishi, Carmen Maria Machado, Alice Munro, Viet Thanh Nguyen, Luigi Pirandello, Gonçalo M. Tavares, Olga Tokarczuk și două antologii remarcabile: *A fost odată o țară. Panorama prozei de război din țările fostei Iugoslavii* și *Cea mai frumoasă iubire a lui Don Juan. Antologia nuvelor franceze de dragoste din secolul al XIX-lea* (selecția Octavian Soviany). Plus selecțiile din Truman Capote, Julio Cortázar, Mariana Enriquez, William Faulkner și Bohumil Hrabal, sub formă de audiobook-uri pe vinil (Editura ART), o premieră la noi.

Ca o schimbare în dinamica editorială, în 2018 Editura Polirom pare să fi pierdut monopolul, noile colecții „Avanpost” de la Paralela 45 și „n’autor” de la Nemira afirmându-se la capitolul cărți de proză scurtă autohtonă. O mențiune plăcută: Adriana Bittel (n. 1946), cea mai bună autoare de proză scurtă din întreaga noastră literatură, a primit anul trecut o distincție specială în cadrul Galei Premiilor „Sofia Nădejde” pentru Literatura scrisă de femei.

În chip de bilanț: în acești patru ani de existență, revista noastră a publicat exact 90 de scriitori români (dintre care 40 scriitoare, pentru cei care-și pun problema reprezentării de gen), jumătate dintre aceștia apărând pentru prima dată într-o revistă tipărită pe hîrtie; numărul 8 (coordonat de Cristian Teodorescu) marcînd – în mod nepremeditat – o premieră: pentru prima dată în istoria literaturii române o revistă literară a publicat de două ori mai multe scriitoare femei decît bărbați.

În acest context, *Premiul iocan pentru proză scurtă* se întoarce, fiind – din nou – susținut cu mîndrie de McCannPR. Iată și cele cinci cărți ale anului 2018 nominalizate de editorii revistei: *Cele mai tîmpite momente* de Mircea Daneliuc (Polirom), *Cine locuiește la subsol* de Diana Geacăr (Paralela 45), *Zeppelinul piticului* de Marian Ilea (Paralela 45), *Anotimpuri care nu se repetă* de Ion Pleșa (Nemira) și *Guadalajara* de Iulian Popa (Humanitas), ultimii doi – *nota bene* – debutanți.

Juriul, format din editorii revistei – Florin Iaru, Cristian Teodorescu, Dan Pleșa și subsemnatul –, plus invitata specială din acest an, regizoarea de teatru Gianina Cărbunariu, va premia cartea cîștigătoare într-o gală ce va fi anunțată în curînd în presă, precum și pe conturile de Facebook & Instagram ale revistei noastre prin care continuăm să dăm viață lungă prozei scurte. ■

Denis Johnson (1949-2017) s-a impus pe scena literară mondială cu volumul de proză scurtă *Jesus's Son* (1992). A publicat și numeroase romane, printre care *Arborele de foc* (Polirom, 2010), premiat cu National Book Award în 2007. Publicat postum, volumul de proză scurtă *The Largessee of the Sea Maiden* a fost finalist al National Book Critics Circle Award în 2018.

Denis JOHNSON

Accident de autostop

Un agent de vânzări care și-a împărțit băutura cu mine și care conducea în somn... Un indian Cherokee îmbibat cu whisky... Un VW cît un rotocol de fum de hașiș cu un student la cîrmă...

O familie din Marshalltown, gonind, a ucis definitiv un bărbat care ieșea din Bethany, Missouri...

...M-am trezit din somn în ploaia torențială ud leoarcă și cumva inconștient, din cauza primilor trei oameni pe care i-am enumerat – agentul de vânzări, indianul și studentul – și care-mi dăduseră toți droguri. Am așteptat lingă intrarea pe autostradă fără să sper că voi găsi pe cineva să mă ia cu mașina. Ce rost avea să-mi împăturesc sacul de dormit cînd oricum eram prea ud să mă ia cineva în mașină? L-am înfășurat în jurul meu ca pe o pelerină. Ropotul ploii răzuia asfaltul și bolborosea prin șanțuri. Gîndurile îmi zumzăiau jalnic în cap. Agentul de vânzări îmi dăduse pastile care mă făceau să-mi simt venele scrijelite pe dinăuntru. Mă durea maxilarul. Știam după nume fiecare picătură de ploaie. Simțisem tot înainte să se întîmple. Știam că un anumit Oldsmobile avea să oprească să mă ia și,

după vocile blinde ale familiei din mașină, știam că vom face accident pe furtuna aia.

Nu mi-a păsat. Mi-au spus că mă duc unde aveam nevoie.

Bărbatul și soția lui au luat fetița în față cu ei și au lăsat bebelușul în spate, cu mine și cu sacul de dormit ud leoarcă.

— N-o să ajungem nicăieri prea curînd. Sînt cu soția și copiii, știi cum e, a spus bărbatul.

Voi *sînteți* aia, m-am gîndit. Și mi-am înghesuit sacul de dormit lîngă ușa din stînga și am dormit pe el fără să-mi pese dacă trăiesc sau dacă mor. Bebelușul dormea lîngă mine, pe banchetă, liber. Avea cam nouă luni.

...Dar înainte de toate astea, în după-amiaza aceea, intrasem în Kansas City cu agentul de vînzări în mașina lui luxoasă.

Ajunseserăm la o camaraderie cinică și periculoasă, care începuse în Texas, de unde mă luase în mașină. Am devorat împreună flaconul lui de amfetamine și, din cînd în cînd, ieșeam de pe autostradă și cumpăram cîte o sticlă de Canadian Club și o pungă de gheață. Mașina lui avea suporturi cilindrice pentru pahare pe fiecare ușa și tapițerie de piele albă. Îmi spusese că m-ar fi luat să rămîn peste noapte la ai lui, dar voia să se oprească la o femeie.

Sub norii din Midwest ca niște creiere cenușii uriașe am ieșit de pe autostradă cu o senzație de derivă și am intrat în traficul din Kansas City la ora de vîrf cu o senzație de fugă. De îndată ce am încetinit, toată vraja călătoriei împreună s-a disipat. Vorbea încontinuu despre iubita lui.

— Îmi place fata asta, cred că o iubesc, dar am doi copii și o soție și acolo am niște obligații. Și, în plus, îmi iubesc soția. Îmi iubesc copiii. Îmi iubesc toată familia.

Pe măsură ce continua, începeam să mă simt părăsit și trist.

— Am o barcă mică, de vreo patru metri jumate. Am două mașini. În grădina din spatele casei e loc de piscină.

Își cunoscuse iubita la muncă. Avea un magazin de mobilă, mi-a spus și de acolo m-a pierdut.

Norii au rămas neschimbați pînă s-a lăsat noaptea. Apoi, în întuneric, nu am văzut furtuna venind. Șoferul Volkswagen-ului, cel care mi-a închețosat mintea cu tot hașișul ăla, m-a lăsat la marginea orașului chiar cînd începuse să plouă. Nu mai simțeam tot *speed*-ul pe care îl luasem, eram prea praf să mă mai țin pe picioare. M-am întins pe iarbă lîngă ieșirea de pe autostradă și m-am trezit în balta acumulată în jurul meu.

Iar mai târziu, așa cum am spus, am adormit pe bancheta din spate în timp ce Oldsmobile-ul – familia din Marshalltown – și-a continuat drumul împrășcînd carosabilul. Și totuși, am visat că văd prin pleoape și pulsul îmi număra secunde. În acea zonă din vestul statului Missouri, autostrada era în mare parte doar o șosea cu două benzi. Cînd trecea cîte un tir pe lîngă noi din direcția opusă, ne pierdeam într-un val orbitor de apă și printre sunete asurzitoare de parcă am fi mers printr-o spălătorie industrială de mașini. Ștergătoarele se ridicau și coborau pe parbriz fără prea mare efect. Eram extenuat și, după o oră, am adormit și mai profund.

Știusese de la început ce avea să se întîmple. Dar bărbatul și soția lui m-au trezit mai târziu cu o negare vehementă.

— Aaa, *nu!*

— NU!

M-am izbit atît de tare de scaunul din față încît s-a rupt. Am fost aruncat înainte și înapoi. Un lichid pe care l-am recunoscut imediat ca fiind sînge plutea prin mașină și-mi picura pe cap. Cînd s-a sfîrșit, eram din nou pe bancheta din spate, la fel ca înainte. M-am ridicat și m-am uitat în jur. Farurile erau stinse. Radiatorul șuiera continuu. În afară de asta, nu auzeam nimic. Din cîte îmi puteam da seama, eram singurul conștient. Cînd ochii mi s-au obișnuit cu întunericul, am văzut bebelușul întins pe spate lîngă mine, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Avea ochii deschiși și își pipăia obraji cu mînuțele.

Peste o clipă, șoferul, prăbușit peste volan, s-a ridicat și ne-a privit. Avea fața lovită și înnegrită de sînge. Mă dureau dinții doar să îl privesc, dar, cînd a vorbit, nu părea să i se fi spart vreun dinte.

— Ce s-a întîmplat?

— Am făcut accident, a spus.

— Bebelușul e bine, am zis, deși habar n-aveam dacă e bine sau nu.

S-a întors către soția lui.

— Janice, Janice, Janice! a strigat.

— E bine?

— E moartă, mi-a răspuns zgîlțîind-o frenetic.

— Nu, nu e.

Acum eu eram cel gata să nege totul.

Fetița era în viață, dar își pierduse cunoștința. Scîncea în somn. Iar bărbatul continua să-și zgîlție soția.

— Janice, a strigat.

Soția lui a gemut.

— Nu e moartă, am spus și am țîșnit din mașină.

— Nu se trezește, l-am auzit spunînd.

Stăteam acolo în întuneric și, fără să știu de ce, țineam bebelușul în brațe. Trebuie că încă mai ploua, dar nu-mi amintesc nimic despre vreme. Ne ciocniserăm cu o altă mașină pe ceea ce acum intuiai că era un pod cu două benzi. Apa de sub noi era invizibilă în întuneric.

Mergînd către cealaltă mașină, am început să aud un horcăit scrijelitor, metalic. Cineva atîrna în afara ușii din dreapta, deschisă ca un acrobat atîrînd de trapez. Mașina fusese zdrobită, aplatizată astfel încît nu mai rămăsese loc înăuntru nici măcar pentru picioarele acestui om, nu mai zic de șofer sau de alt pasager. Am trecut pur și simplu pe lîngă el.

În depărtare se vedeau faruri. M-am dus către capătul podului și cu o mîină am făcut semn să oprească, iar cu cealaltă am strîns bebelușul la piept.

Era un tir mare care a încetinit scîrțîind.

— E un accident grav. Du-te după ajutor.

— Nu pot să întorc aici, a spus.

M-a lăsat să urc cu bebelușul pe locul din dreapta și am rămas acolo, privind mașinile distruse în lumina farurilor.

— Au murit toți? a întrebat.

— Nu știu cine-a murit și cine trăiește, am recunoscut.

Și-a turnat o ceașcă de cafea din termos și a oprit tot, în afară de faruri.

— Cît e ceasul?

— În jur de trei și-un sfert, a spus.

Se purta de parcă ar fi acceptat ideea de a nu face nimic în legătură cu toate astea. M-am simțit ușurat și trist. Mă gîndeam că mi se cerea să fac ceva, dar nu voiam să aflu ce anume.

Cînd o altă mașină a apărut din cealaltă direcție, m-am gîndit că ar trebui să vorbesc cu șoferul.

— Poți să ții puțin copilul? l-am întrebat pe șoferul de tir.

— Mai bine-l ții tu. E băiat, nu? a spus.

— Așa cred, i-am răspuns.

Bărbatul care atîrna din mașina distrusă încă trăia cînd am trecut înapoi și m-am oprit, acum ceva mai obișnuit cu ideea că era atît de rănit, și m-am asigurat că într-adevăr nu-l puteam ajuta cu nimic. Horcăia tare și violent. Sîngele îi bolborosea în gură cu fiecare suflare. N-avea să mai vor-

bească prea mult. Știam asta, dar el n-o știa și m-am uitat în jos cu milă la viața unui om pe acest pământ. Nu mă refer la faptul că murim cu toții, asta nu-i mare pierdere. Mă refer la faptul că nu-mi putea spune ce visează, iar eu nu îi puteam spune că e real.

În scurt timp, la ambele capete ale podului, cît vedeai cu ochii, erau mașini oprite și farurile învăluiau ruinele aburinde într-o atmosferă de meci nocturn, și ambulanțele și mașinile poliției încercau să se strecoare, iar aerul pulsa de culoare. N-am vorbit cu nimeni. Secretul meu era că în acest scurt răstimp, din președintele acestei tragedii, mă transformasem într-un privitor anonim al acestui accident sîngeros. La un moment dat, un polițist a aflat că eram unul dintre pasageri și mi-a luat o declarație. Nu-mi aduc aminte nimic din asta, doar că mi-a spus: „Stinge țigara”. Ne-am oprit din vorbit ca să privim cum bărbatul muribund era urcat în ambulanță. Încă trăia, încă visa nestingherit. Sîngele i se scurgea în șuvoaie. Genunchii îi tremurau, avea convulsii.

Nu era nimic în neregulă cu mine și nu văzusem nimic, dar oricum polițistul a trebuit să mă interogheze și să mă ducă la spital. Chiar cînd am ajuns în dreptul intrării de la urgențe, i s-a comunicat prin stație că bărbatul murise.

Am stat pe un coridor faianțat cu sacul meu de dormit, ud, cocoloșit la peretele faianțat, lîngă mine, vorbind cu un bărbat de la servicii funerare.

Doctorul s-a oprit să îmi spună că ar fi bine să-mi fac o radiografie.

— Nu.

— Acum e momentul. Dacă apare ceva mai tîrziu...

— N-am nimic.

Pe holul spitalului venea soția lui. Era superbă, incandescentă. Încă nu știa că soțul ei murise. Noi știam. Asta îi conferea o putere fantastică asupra noastră. Medicul a dus-o într-o încăpere cu birou de la capătul holului, iar pe sub ușa închisă iradia o strălucire de parcă, printr-un proces uluitor, acolo, înăuntru, se incinerau diamante. Ce plămîni! A strigat așa cum îmi închipuiam că ar striga un vultur. M-am simțit minunat că eram viu ca să o pot auzi! Căutasem acest sentiment toată viața.

„N-am nimic”, sînt surprins că am rostit acele cuvinte. Dar mereu am avut tendința să mint medicii, de parcă sănătatea constă doar în abilitatea de a-i păcăli.

Peste cîțiva ani, cînd m-am internat la dezintoxicare la Seattle General Hospital, am urmat același principiu.

— Auziți sunete neobișnuite sau voci? a întrebat medicul.

„Ajută-ne! Doamne, ce doare!” strigau cutiile de vată.

— Nu chiar, am spus.

— Nu chiar? Ce înseamnă asta? a întrebat.

— Nu sînt pregătit să vorbesc despre asta, i-am răspuns.

O pasăre galbenă a filfiit din aripi aproape de fața mea și mușchii mi s-au încordat. Acum mă zbăteam ca un pește. Cînd am închis ochii strîns, lacrimi fierbinți mi-au tișnit din orbite. Cînd i-am deschis, eram culcat pe burtă.

— Cum a ajuns camera asta atît de albă? am întrebat.

O asistentă frumoasă îmi atingea pielea.

— Astea sînt vitamine, a spus și a băgat acul.

Plouă. Ferigi uriașe se plecau asupra noastră. Pădurea aluneca la vale. Auzeam un pîrîu curgînd grăbit printre pietre. Iar voi, oameni ridicoli, vă așteptați să vă ajut. ■

Traducere de Elena Marcu și Anca Dumitrescu

*din volumul Fiul lui Iisus,
în curs de apariție la Editura Black Button Books*